

NA POTI DO GRŠKO-SLOVENSKEGA SLOVARJA ANTONA DOKLERJA (1915)

Matej Hriberšek

Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 811.14'02'374.822=163.6

Grško-slovenski slovar, ki ga je sestavil Anton Dokler in ga leta 1915 izdal v sodelovanju z Antonom Breznikom in Frančiškom Jeretom, je edini grški slovar, ki je kdajkoli izšel na Slovenskem. Še danes je eden največjih dosežkov slovenske klasične filologije, njegov nastanek pa je tesno povezan tudi s prizadevanji za uveljavitev slovenščine kot učnega jezika na slovenskih gimnazijah.

slovaropisje, stara grščina, klasični jeziki, Anton Dokler, Anton Breznik

The Greek-Slovene dictionary compiled and edited by Anton Dokler with the assistance of Anton Breznik and Frančišek Jerè, is the only dictionary of ancient Greek ever published in Slovenia. Even today it is considered to be one of the greatest achievements of Slovene classical philology; its publication is closely connected with efforts to establish Slovene as a teaching language in Slovene secondary schools.

lexicography, Ancient Greek, classical languages, Anton Dokler, Anton Breznik

1 Slovaropisje klasičnih jezikov v 19. stoletju

V zgodovini slovaropisja klasičnih jezikov na Slovenskem so slovarski dosežki na področju grškega jezika pred Doklerjevim grško-slovenskim slovarjem skoraj nični, saj se, če odštejemo nekaj sporadičnih poskusov, priprave grško-slovenskega slovarja ni lotil nihče; zgodovina slovarjev za klasične jezike pred Doklerjevim grško-slovenskim slovarjem je zgodovina skoraj izključno latinskih slovarjev. V 19. stoletju sta po reformi avstrijskega šolstva leta 1849 nastala dva slovarja za latinščino; eden je ostal nedokončan, drugi je zgolj priročni šolski slovarček. Avtor prvega je bil Janko Pajk, ki je slovar začel pripravljati leta 1871, vendar ga ni dokončal; objavil je le nekaj poskusnih gesel v letnem izvestju mariborske gimnazije (gesla od *aemulatio* do *aequitas*) (Pajk 1871b: 24–26). Koliko mu je uspelo narediti, ni znano, ker se rokopis slovarja ni ohranil (Pajk 1900: 10; Raič 1871; Pajk 1871a; Hriberšek 2005: 137–141). Edini latinsko-slovenski slovar, ki je dejansko tudi izšel, je leta 1882 objavljeni priročni *Latinsko-slovenski slovník za tretji in četrti gimnazijski razred*, ki ni avtorsko delo, ampak prevod 4. izdaje latinsko-nemškega slovarja Johanna Alexandra Rožka,¹ nastal pa je ob sodelovanju petih srednješolskih profesorjev: Valentina Kermavnerja, Maksa Pleteršnika, Mateja Voduška, Frana Wiesthalerja in Miroslava Žaklja. Od izida

¹ J. A. Rožek, ³1870: Wörterbuch zu Hoffmanns Historia antiqua und Caesar de bello gallico. Wien.

naprej je bil slovar standardni priročnik za pouk latinščine v slovenskih paralelkah na gimnazijah v III. in IV. gimnazijskem razredu in pomemben člen v boju za uveljavljanje slovenskega učnega jezika (Breznik 1949: 382; SN 1882, št. 223; *Kres* 2 1882: 550; LZ 2 1882: 187, 445, 571–572, 637–638; SN 1906, št. 69; Ilešič 1909a: 474).

2 Prvi poskusi

Od leta 1874, ko je izšla *Latinska slovnica za slovensko mladež*, prvi učbenik za pouk latinščine v slovenskem jeziku, ki jo je pripravil frančiškan in profesor na novomeški gimnaziji p. Ladislav Hrovat (Hriberšek 2005: 145–148; 2006: 103–122), so slovenski profesorji klasičnih jezikov redno skrbeli za posodabljanje in pisanje novih učbenikov in učnih pripomočkov za latinski jezik; vsak nov slovenski učbenik je pomenil vse večje uveljavljanje slovenščine kot učnega jezika pri pouku latinščine. Pri grščini pa je bil položaj precej slabši, saj dijaki niso imeli na voljo ne slovenske slovnice in ne vadnice za grščino (dobili so ju šele leta 1908), zato so uporabljali nemške slovnice, med katerimi je bila najbolj uporabljana grška slovnica Georga Curtiusa *Griechische Schulgrammatik*, ki je doživela 40 izdaj in dve predelavi (Hriberšek 2005: 97–99).

Prvi slovenski učbeniki za pouk grščine so začeli nastajati v šestdesetih letih 19. stoletja. Leta 1867 je klasični filolog Anton Klodič, ki je bil v letih 1863–1867 profesor na mestni gimnaziji v Trstu, od 1867 pa v Gorici, Matici slovenski ponudil, da napiše grško slovnico. Konec istega leta je bil rokopis menda že pripravljen, vendar mu odborniki Matice niso dali zagotovil, da bo učbenik res izdan. Klodič svoje ponudbe ni ponovil, slovnica pa je leta 1870 kljub temu izšla, vendar v italijanščini (Grafenauer 1928: 463; N 1867, št. 33: 271; št. 42: 345; Hriberšek 2005: 132–134).

V začetku sedemdesetih let je nastala *Grška slovnica* Mateja Voduška, ki je tedaj kot profesor deloval na goriški gimnaziji; z njo se je kot odbornik Matice slovenske odzval povabilu odseka za izdajanje knjig k dejavnemu pridobivanju slovenskih učnih knjig.² Delo je prekinil po približno dveh letih; na zadnji, 259. strani danes še ohranjenega rokopisa je datum: »V Gorici, 15. aprila 1873«. Obdelal je glasoslovje in oblikoslovje, skladnje pa ne. Rokopis je sicer ponudil kranjskemu šolskemu svetu, a ga ta ni odobril, razlog za to pa je bilo nepopustljivo vztrajanje šolskih oblasti pri nemščini kot učnem jeziku pri pouku grščine (*Vestnik* 1873: 80; Čermelj, Gantar 1986: 543; Marušič 1991: 247).

Leta 1882 je začel Josip Šuman na Dunaju pisati slovensko *Grško slovnico* in *Grško vadnico*. Ker je uporaba slovenskih učbenikov pri latinščini kazala lepe uspehe, je kranjski deželni zbor na 3. seji 19. septembra 1884 naročil deželnemu šolskemu odboru, naj se potruzi za pridobitev učbenikov tudi za grščino, s čimer bi bila mogoča uvedba slovenskega učnega jezika tudi pri grščini; za izdajo Šumanovih učbenikov je deželni zbor odobril tudi poseben kredit 1.000 goldinarjev, vendar nista izšla. Skoraj četrto stoletje pozneje, leta 1906, so slovenski šolniki še vedno omenjali oba Šumanova

² Rokopis slovnice, ki ga hrani Rokopisni oddelek NUK (Ms 676), je leta 1947 oddelku podarila Vodušкова vnukinja Marija Vodušek.

učbenika, ki sta še vedno čakala v rokopisu in bi ju lahko ob ustrezni predelavi in posodobitvi uporabili pri pouku grščine. Tudi takrat je ostalo zgolj pri besedah (LZ 5 1885, št. 11: 693; *Kres* 6 1886; SN 1906, št. 69; SN 1882, št. 265; Učni jezik 1913: 5).

Valentin Kermavner je bil prvi, ki se je lotil priprave grško-slovenskega slovarja; delo je začel sredi osemdesetih let 19. stoletja, vendar je iz neznanih razlogov zastalo. Ohranjen je rokopis;³ obdelana so gesla od A do ὄψεκτέον, obsega pa 79 lično popisanih strani velikega formata, ki dokazujejo, da je gradivo ali že čistopis ali prirejen prevod katerega od standardnih nemških slovarjev, morda celo kompilacija več slovarjev. Drugih podatkov o slovarju ni (Hriberšek 2005: 158).

V obdobje na prelomu 19. in 20. stoletja sega tudi bogato, a neobjavljeno ustvarjalno delo Rajka Peruška. V njegovi obsežni rokopisni zapuščini je ohranjen tudi rokopis z naslovom *Grški besednjak*. Gre za že izdelan šolski slovar, ohranjen v štirih manjših zvezkih na 772 straneh, ki je nedvomno prevod ali priredba katerega od nemških šolskih slovarjev; avtor vira in tudi letnice nastanka ne navaja. Rokopis hrani NUK⁴ (NV 24 1916: 507–508; Hriberšek 2005: 176–177).

Leta 1908 je dr. Josip Tominšek izdal prva dva slovenska učbenika za pouk grščine: *Grško slovnico* in na njej zasnovano *Grško vadnico*, s katerima je postavil temelje za pouk grščine v slovenskem jeziku. Pismo, ki ga je škof Bonaventura Jeglič poslal avtorju Tominšku, razkriva ozadje nastanka obeh učbenikov; v njem se Jeglič Tominšku zahvaljuje, ker je v rekordno hitrem času za potrebe šentvidske gimnazije napisal učbenika za grščino in s tem omogočil, da lahko grščino poučujejo v slovenskem jeziku.⁵ Učbenika, ki so ju na gimnazijah na Kranjskem uporabljali do leta 1919, sta nastajala v naglici, zato je v njiju ostalo precej napak.

Ker slovenskega slovarja ni bilo na voljo, so slovenski dijaki uporabljali nemške šolske in priročne slovarje;⁶ ker pa tudi ni bilo mogoče pričakovati, da bodo v kratkem dobili šolski slovar, ki bi omogočil neoviran pouk grščine v slovenščini, so slovenski profesorji grščine posegli po začasnem premostitvenem ukrepu: začeli so izdajati priročne slovarčke h grškim piscem, ki so jih brali v 5., 6., 7. in 8. gimnazijskem razredu. Tako je med letoma 1908 in 1913 nastalo deset priročnih slovarčkov, ki so jih pripravili:

- Anton Koritnik k *Iliadi* (vsi objavljeni v izvestjih škofijske gimnazije Šentvid): *Slovarček k I. spevu Iliade* (1907/1908: 3–18); *Slovarček k II. in III. spevu Iliade* (1908/09: 3–21); *Slovarček k I., II. in III. spevu Iliade* (ponatis iz izvestij; 1909); *Slovarček k IV., VI., XVI. in XVIII. spevu Iliade* (1909/10: 3–25); *Slovarček k XXII. in XXIV. spevu Iliade* (1912/13: 3–16); *Slovarček k IV., VI., XVI., XVIII., XXII. in XXIV. spevu Iliade* (1913);

³ NUK, Ms 1399, Valentin Kermavner: I. Dela.

⁴ NUK, Ms 1415, Rajko Perušek: Zapuščina, I. 4. Primerjalno leksikološko gradivo.

⁵ Pismo je ohranjeno v Tominškovi zapuščini, ki jo hrani Osrednja knjižnica Celje. Zapuščina ni urejena in popisana.

⁶ Za popoln seznam gl. Hriberšek 2005: 320–330.

- Andrej Prebil k *Odiseji: Slovarček k I., V., VI., VII., VIII. in IX. spevu Odiseje* (Ljubljana, 1912);
- Josip Pipenbacher k Demostenu: *Slovarček k I. in III. olinskemu ter III. filipskemu Demostenovemu (po Wotkejevi izdaji)* (Ljubljana, 1911);
- Josip Tominšek h Ksenofontu: *Ksenofontov slovar (k dr. Karla Prinza »Izboru iz Ksenofonta« s 26 podobami)* (Dunaj, 1909);
- Franc Jerovšek k Herodotu: Besede in rekla, namenjena učencem, ki se pripravljajo na čitanje sedme knjige Herodotovih zgodopisnih raziskavanj. (*ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΊΣΤΟΡΙΩΝ ΗΒΔΟΜΗ ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΗΝΕ ΠΟΛΥΜΝΙΑ*) (Ljubljana, 1911).⁷

3 Nastajanje slovarja (1908–1915)

3.1 Začetki

Pobudo za sestavo slovarja je leta 1908 dalo Društvo slovenskih profesorjev (v nadaljevanju DSP), ki je s tem namenom posredovalo pri kranjskem deželnem odboru; ta je sestavljalcem slovarja obljubil nagrado (Dokler 1915: IX). Po prvotnem načrtu naj bi slovar obsegal besedišče nove zaveze in grških avtorjev, vključenih v redno lektiro na naših gimnazijah. Ker se je z učnim načrtom leta 1909 seznam avtorjev razširil (Normallehrplan 1909: *passim*), se je moral razširiti tudi predvideni obseg slovarja; filološki odsek DSP je menil, da bi zadostoval slovar v obsegu Gemollovega ali Mengejevega slovarja (Ilešič 1909a: 473–474). Na sejah filološkega odseka 25. januarja in 25. februarja 1909 je bil sprejet sklep o začetku dela pri grško-slovenskem slovarju. Prijavili so se Anton Dokler, Anton Detela, dr. Josip Debevec, Josip Malnar in Anton Sušnik, vsi profesorji na kranjski gimnaziji; po ocenah naj bi bilo delo končano do konca leta 1910 (Ilešič 1909b: 800). Društvo je na občnem zboru 28. decembra 1909 sprejelo ponudbo omenjenih profesorjev (Ilešič 1910: 475). Kljub napovedim, da bo projekt zaključen leta 1910, so se priprave zavlekle, ker so nastopile težave z zagotovitvijo finančnih sredstev za tisk in izdajo, pa tudi ekipa sodelavcev se je precej spremenila; od prvotne skupine je ostal samo Anton Dokler, pridružila pa sta se mu še Anton Breznik in Franc (Frančišek) Jerè (Hriberšek 2015: 7–9). Zakaj se je ekipa sodelavcev skoraj povsem zamenjala, ni znano.

3.2 Viri

Dokler (1915: IX) je v svojem *Predgovoru* k slovarju natančno predstavil grške pisce, katerih besedje je vključeno slovar, ter vire, na katere se je pri delu opiral. Če primerjamo seznam s seznamami grške lektire, ki so bili vsako leto objavljeni v šolskih izvestjih gimnazij, je takoj jasno, da gre za pravi šolski slovar, ki vključuje prav tiste pisce in njihova dela, ki so jih v različnih izborih brali in obravnavali pri pouku grščine od 5. do 8. gimnazijskega razreda. Dokler se je pri izboru držal navodil gimnazijskega učnega načrta iz leta 1909 (Normallehrplan 1909), ki je v sicer »želez-

⁷ Prim. tudi Ilešič 1909a: 474; 1910: 475; 1912: 484; 1913: 553.

ni repertoar« grške lektire vnesel največ novosti, razširil je nabor piscev, učiteljskim zborom in dijakom pa je dal tudi možnost, da si lahko glede na osebne interese in želje izberejo pisce ali delo, kot jim ustreza. Viri za besedje, zbrano v slovarju, so bili:⁸

- grški pisci (celoten opus ali izbrana dela): Homer, Sofokles, Evripid, Herodot, Tukidid, Ksenofont, Platon, Demosten, Arijan, Plutarh, Sveto pismo Nove zaveze;
- besedje najpogosteje uporabljanih izborov grških tekstov;
- splošni grški slovarji;
- šolski slovarji;
- specializirani slovarji za posamezne avtorje;
- že obstoječi slovenski slovarčki (gl. seznam na koncu 2. poglavja);
- slovenski prevodi grških avtorjev: Sofoklova *Ajant* in *Ojdip na Kolonu*, Platonova *Kriton* in *Apologija*, Ksenofontovi *Spomini na Sokrata* in nekaj spevov Homerjeve *Odiseje*. Nenavadno je, da kot vir omenja samo prevode *Odiseje*, ne pa tudi prevodov iz *Iliade*, ki jih je bilo več kot prevodov iz *Odiseje*.⁹

4 Rezultati

Leta 1913 je bil rokopis grškega slovarja pripravljen; ko je bilo slovarsko gradivo oddano, se je Odbor Društva slovenskih profesorjev obrnil na deželni odbor, da bi pri ministrstvu izposloval potrebna materialna sredstva iz fonda za izdajanje znanstvenih del, v prošnjo za sofinanciranje pa ga je vključila tudi Slovenska matica (Ilešič 1911: 568; 1912: 484; 1913: 553; Hriberšek 2005: 211).

Vsi trije sodelavci, Dokler, Breznik in Jerè, so prispevali tudi uvodna besedila k slovarju. Anton Dokler je napisal kratek informativni »Predgovor« (Dokler 1915: IX–X), v katerem je predstavil obseg slovarskega gradiva, uporabljene vire in sodelavce ter dal nekaj osnovnih pojasnil.

Drugo besedilo z naslovom *Etimologija* je napisal Anton Breznik (Breznik 1915), v njem pa je podal osnovna pojasnila glede etimologij, vključenih v slovar, ter primerjalne sezname glasovnih sprememb od indoevropsčine do jezikov, ki so vključeni v etimološko obravnavo. Breznik je bil prava izbira za obdelavo etimologij, saj je bil v svojem času eden najboljših poznavalcev slovenskega jezika, hkrati pa tudi filolog; prav njegove etimološke razlage več kot 2.000 besed v slovarju s številnimi primerjavami ter predstavljenimi paralelami in etimološkimi ustreznici v drugih jezikih so tisto, kar daje Doklerjevemu slovarju še dodatno vrednost in mu zagotavlja posebno mesto med šolskimi slovarji. Obravnavo etimologij in poglavij s področja primerjalnega jezikoslovja so učni načrti za avstrijske gimnazije praviloma sicer odsvetovali, saj naj bi bile te vsebine prezahtevne za gimnazijski nivo pouka. Redki so šolski slovarji, ki vključujejo etimološke razlage besed, če pa jih, so te praviloma zelo kratke; v nobenem šolskem slovarju za grški jezik etimologije niso obdelane tako natančno kot v Doklerjevem. Včasih preseneti Breznikova izbira gesel, ki jih dopolni z etimološko razlago, saj gre pogosto za redke in nenavadne besede, a je v večini

⁸ Za natančen seznam virov gl. Hriberšek 2015: 9–11.

⁹ Za seznam prevodov gl. Hriberšek 2005: 124–131.

primerov izbral take, ki imajo sorodne besede tudi v slovenščini. Nedvomno je želel s tem dati poseben poudarek in pomen slovenskemu jeziku, še zlasti ob dejstvu, da v času, ko je slovar izšel, avstrijska oblast še vedno ni dovoljevala pouka grščine v slovenskem jeziku, ampak je bila učni jezik nemščina, in to kljub temu, da so bili zanj na voljo vsi ustrezni učni pripomočki, razen slovarja. Pri obravnavi se je opiral na najboljše etimološke slovarje: Boisacqov *Dictionnaire étymologique de la langue grecque* (Heidelberg 1907), Waldejev *Lateinisches etymologisches Wörterbuch* (Heidelberg ²1910), Bernekerjev *Slavisches etymologisches Wörterbuch* (Heidelberg 1908) in Klugejev *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache* (Straßburg 1910).⁷

Tretje spremno besedilo z naslovom *Lastna imena* je napisal Franc Jerè (Jerè 1915). V njem je obsežno in podkrepljeno s številnimi primeri predstavil pravila za slovenjenje grških lastnih imen in imen prebivalcev; pri tem je izhajal deloma iz ustaljene rabe, deloma iz dejstva, da je raba nihala in da so različni prevajalci imena različno slovenili. Prav zato je skušal pravila poenotiti, kolikor bi to le bilo mogoče. Zanimivo pa je, da imena, ki so vključena v sam slovar, niso poslovenjena; Jerè je uporabniku ponudil samo pravila, medtem ko mu je povsem prepustil končno rešitev glede slovenjenja.

Četrto spremno besedilo so v slovarju uporabljene kratice piscev, njihovih del, slovničnih terminov in jezikov ter nekatere posebne kratice, na koncu slovarja pa so na treh straneh zbrani Dostavki in popravki. Tu je Dokler zbral popravke napak, ki so se prikradle v slovarsko besedilo (večinoma popravki dolžin in naglasov), minimalna dopolnila, s katerimi je želel natančneje pojasniti posamezna gesla, ter na novo dodana gesla, ki so večinoma vzeta iz Platonovega dialoga *Fajdros* in jih je avtor dodajal slovarju v času, ko so stavci slovar postavljali za tisk.

Slovar je v celoti pregledal dr. Franc Jerè, korekture pa so naredili dr. Jože Debevec, Anton Koritnik, Jožef Prešeren in Jakob Tršan. Izid sta gmotno podprla slovenska Cerkev (škof Anton Bonaventura Jeglič, duhovniki in Katoliško tiskovno društvo) ter – sicer s skromnim prispevkom, pa vendar – tudi prosvetno ministrstvo (Dokler 1915: X). Založil ga je Zavod sv. Stanislava v Šentvidu ob podpori Katoliškega tiskovnega društva in še isto leto je šel v tisk. Iz Doklerjevega predgovora lahko sklepamo, da je bil slovar natisnjen po aprilu 1915.

Z izidom slovarja leta 1915, ki je sovpadel s prvim letom 1. svetovne vojne, je bilo zaključeno sedemletno delo. Porazdelitev nalog med več piscev je omogočila, da je bil končan še pred začetkom vojne in je lahko kljub težkim vojnim razmeram izšel v celoti kljub velikemu obsegu (848 strani).

5 Odzivi

Slovar je zaradi 1. svetovne vojne, ki je bila v polnem razmahu, izšel brez velike publicitete; tudi odzivi nanj so bili skromni. Isto leto je v reviji *Čas* izšla kratka notica o izidu slovarja (anon. 1915: 296):

Za pouk grščine v slovenskem jeziku po naših gimnazijah doslej nismo imeli slovarja, zato je šolska oblast delala vedno težave. Te ovire poslej ne bo več. Slovar, in sicer izboren slovar imamo: skrbno sestavljen, etimološko obogaten, jezikovno lep, krasno tiskan; lahko smo ga veseli in zavod sv. Stanislava je lahko ponosen nanj. Ker je privzeto v slovar tudi besedje N.Z., bo slovar dobro služil tudi pri študiju sv. pisma.

Leto pozneje je Janez Samsa v reviji *Dom in svet* objavil obsežnejšo predstavitev slovarja (Samsa 1916: 20–24), ki jo je začel z dramatičnim uvodom:

Slovenski besednjak v obsegu 848 strani je tako redka prikazen, kakor cvetje bajne aloe, ki se pojavi menda vsakih sto let ... V dobi, ko se tej preklicani grščini napoveduje vedno nova ofenziva in ko se ji prerokuje brezčasna smrt in splošna pozabljenost! Toda tu je; ne daleč od strelnih jarkov, skoro med granatami je zagledal luč sveta [...]

V nadaljevanju je podal splošni opis slovarja, vire, ki so jih sestavljavci uporabljali pri delu, uporabljene prevode grških del (in težave, ker za vsa dela, katerih besedišče je zbrano v slovarju, ni bilo slovenskih prevodov), uporabljene priročnike, etimologije in njihov pomen, vire za primerjavo etimologij in nekaj primerjav, dodal pa je tudi nekaj težjih primerov slovarskih gesel in njihovih razlag. Posebej je izpostavil Jeretov prispevek o lastnih imenih ter odlike slovarja, med katerimi je pohvalil tudi zunanjo in grafično podobo slovarja. Oceno je zaključil z besedami: »In tako ne bo nobene tudi zaželene ovire več, da bi se grščina ne mogla tudi v višji gimnaziji poučevati v materinščini. Kaj pa latinski slovar? Videant consules!« Še obsežnejšo oceno slovarja je Samsa objavil dve leti pozneje v *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien* (Samsa 1917/1918); ta recenzija je najobsežnejša in tudi najtemeljitejša ocena Doklerjevega slovarja sploh.

Izid slovarja je bil zelo pomemben za pouk grščine, saj je bilo mogoče pričakovati, da bo z njim izpolnjen osnovni pogoj, ki ga je avstrijska šolska oblast postavila glede uvedbe slovenskega učnega jezika pri grščini: izdaja grško-slovenskega slovarja. A togi birokratski aparat avstrijskega šolstva je mlel počasi; šele leta 1918, tik pred razsulom avstro-ogrske monarhije, je bil izdan še zadnji odlok glede pouka klasičnih jezikov: ministrstvo je s posebnim ukazom 23. avgusta 1918 odredilo, naj bo tudi pri grščini od V. razreda naprej učni jezik slovenščina (Wester 1920: 3). Od izida naprej je bil Doklerjev slovar standardno pomagalo pri pouku grščine na gimnazijah do ukinutve klasičnih gimnazij leta 1958, od ustanovitve ljubljanske univerze naprej pa tudi dragocen študijski pripomoček.

Viri in literatura

anon., 1915: Grško-slovenski slovar. Č 9. 296.

BREZNIK, Anton, 1915: *Etimologija. Grško-slovenski slovar. S sodelovanjem dr. A. Breznika in dr. Fr. Jeréta sestavil Anton Dokler*. Ljubljana: Knezoškofijski zavod sv. Stanislava, Katoliška tiskarna. XI–XII.

BREZNIK, Anton, 1949: Pleteršnik, Maks. *SBL 7* (Peterlin–Pregelj C.). 382.

ČERMELJ, Lavoslav, Gantar, Kajetan, 1986: Vodušek, Matej. *SBL 14*. 543.

DOKLER, Anton, 1915: *Predgovor. Grško-slovenski slovar. S sodelovanjem dr. A. Breznika in dr. Fr. Jeréta sestavil Anton Dokler*. Ljubljana: Knezoškofijski zavod sv. Stanislava, Katoliška tiskarna. IX–X.

- GRAFENAUER, Ivan, 1928: Klodič Anton, vitez Sabladoski. *SBL* 3. 463.
- HRIBERŠEK, Matej, 2005: *Klasični jeziki v slovenskem šolstvu: 1848–1945*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. Zbirka Agora.
- HRIBERŠEK, Matej, 2006: *Življenje in delo p. Ladislava Hrovata*. Ljubljana: Institutum Studiorum Humanitatis, Fakulteta za podiplomski humanistični študij. Zbirka Documenta 15.
- HRIBERŠEK, Matej, 2015: *Nastajanje Grško-slovenskega slovarja. Šolski Grško-slovenski slovar. Na osnovi slovarja Antona Doklerja iz leta 1915 posodobil Matej Hriberšek z Barbaro Zlobec Del Vecchio, Živo Borak in drugimi sodelavci*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- ILEŠIČ, Fran, 1909a: Vesti »Društva slovenskih profesorjev«. *NV* 17. 472–480.
- ILEŠIČ, Fran, 1909b: Iz upravnega odbora »Društva slov. profesorjev«. *NV* 17. 800.
- ILEŠIČ, Fran, 1910: Izvestje »Društva slov. profesorjev« o poslovnem letu 1908/9. *NV* 18. 473–480.
- ILEŠIČ, Fran, 1911: Izvestje »Društva slovenskih profesorjev« za poslovno leto 1909/10. *NV* 19. 566–573.
- ILEŠIČ, Fran, 1912: Tajnikovo poročilo o delovanju »Društva slov. profesorjev« 1910/1911. *NV* 20. 481–487.
- ILEŠIČ, Fran, 1913: Tajnikovo poročilo o poslovnem letu 1911./12. na glavni skupščini dne 28. dec. 1912. *NV* 21. 476–478, 550–555.
- JERÈ, Frančišek, 1915: *Grško-slovenski slovar. S sodelovanjem dr. A. Breznika in dr. Fr. Jereta sestavil Anton Dokler*. Ljubljana: Knezoškofijski zavod sv. Stanislava, Katoliška tiskarna. XIII–XVII.
- MARUŠIČ, Branko, 1991: Vodušek, Matej. *PSBL* 17. 247.
- Normallehrplan des Gymnasiums, 1909: Wien.
- PAJK, Janko, 1871a: V zadevah »latinsko-slovenskega slovarja. *SN* 4/138.
- PAJK, Janko, 1871b: Primer iz latinsko-slovenskega slovarja, ki se izdeluje. *Programm des kais. kön. Gymnasiums in Marburg*. 24–26.
- PAJK, Milan, 1900: *Dr. Janko Pajk. Zbornik Matice slovenske* 2. 1–25.
- RAIČ, Božidar, 1871: Latinsko-slovenski slovar. *SN* 4/137.
- SAMSA, Janez, 1916: Grško-slovenski slovar. *DS* 29. 20–24;
- SAMSA, Janez, 1917/18: Grško-slovenski slovar: Griechisch-slowenisches Wörterbuch. *ZföG* 68. 419–427.
- Učni jezik*, 1913. Ljubljana: Društvo slov. profesorjev.
- WESTER, Josip, 1920: Preosnova zavoda v realno gimnazijo. *Izvestje državne realne gimnazije v Novem mestu o šolskem letu 1919/20*. Novo mesto. 1–3.

Seznam kratic

Č – Čas

DS – *Dom in svet*

Kres – *Kres. Leposloven in znanstven list*

LZ – *Ljubljanski zvon*

N – *Novice gospodarske, obertnijske in narodske*

NUK – Narodna in univerzitetna knjižnica

NV – *Nastavni vjesnik. List za srednje škole*

Ms – Rokopisni oddelek NUK

PSBL – *Primorski slovenski biografski leksikon*

SBL – *Slovenski biografski leksikon*

SN – *Slovenski narod*

Učni jezik – *O slovenskem učnem jeziku na srednjih šolah, namenjenih Slovencem*

Vestnik – *Vestnik: znanstvena priloga Zori*

ZföG – *Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien*